

DADAFO
Dansk e-Damper Forening
Danish Vapers Association

Vejle, den 04.07.2020

Til Den Europæiske Kommission

Angående notifikation **2020/0228/DK - S00S** / Bill amending the Act on the ban on tobacco advertising etc., Act on tobacco products etc., **Act on electronic cigarettes etc.** and various other acts (Implementation of the national action plan against smoking by children and young people)

Som opfølgning på den nyligt fremsendte notifikation ang. det danske udspil omkring den nationale handleplan mod tobak, med specielt fokus på e-cigaretter/e-damp - vil Dansk e-Damper Forening, på vegne af de danske forbrugere af e-cigaretter/e-dampere, gerne besvare og kommentere Erhvervsstyrelsens og Sundheds- og Ældreministeriets notifikation til Kommissionen

Fokuspunktet omkring ændringerne til eksisterende lovgivning, bør omhandle hvordan folkesundheden som helhed bliver påvirket af lovforslaget. Der er intetsteds i notifikation fra Erhvervsstyrelsen og Sundheds- og Ældreministeriet foretaget en konsekvensanalyse, af de foreslåede lovændringer og skærper, som krævet i enhver EU-proces, og jf. Direktiv 2014/40/EU.

Det er vores opfattelse at indgrebet som primært er fokuseret på at forhindre børn og unges adgang til alle nikotinholdige produkter (undtagen lægemiddelgodkendte nikotinerstatningsprodukter), har en uproportional slagside/skævrinding i forhold til voksne forbrugere af e-damp. Forbrugere for hvem det er lykkedes at blive enten helt eller delvist røgfri, uden støtte eller hjælp fra de offentlige instanser. Efter vores opfattelse vil lovforslaget gøre det sværere for voksne rygere, at komme ud af deres skadelige forbrug af primært tobakscigaretter - hvis lovforslaget ang. e-cigaretter vedtages i sin nuværende ordlyd.

De mange ændringsforslag var sendt i offentlig høring, og DADAFO indsendte sit høringssvar ang. forslag til lov om ændring af **Lov nr. 426, Lov om elektroniske cigaretter m.v.**¹ den 21.02.2020.

DADAFOs høringssvar, er vedhæftet dette brev som separat fil, på både dansk (Bilag 01)² og engelsk (Bilag 02)³, og vil i hovedtræk indeholde alle de argumenter som forbrugernes talerør/forbrugerforeningen vil fremføre over for Kommissionen, som kommentar til notifikationen fra Erhvervsstyrelsen og Sundheds- og Ældreministeriet i Danmark.

Specielt henviser vi til den forkerte brug af "forsigtighedsprincippet", som i Danmark betyder at f.eks. e-damp er fundet skyldig, indtil det modsatte er bevist. Desværre lader det til at bl.a.

Sundhedsministeriet ikke er særlig interesseret i at undersøge evt. gode eller dårlige helbredskonsekvenser, som følge af anvendelsen af e-cigaretter/e-damp. Det er vores argument, at fordelene ved at skifte tobakscigaretter ud med e-damp uden tvivl og langt opvejer evt. ulemper.

¹ <https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2016/426>

²

<https://dadafo.dk/wp-content/uploads/2020/02/DADAFO-Horingssvar-ang.-forslag-til-lov-om-aendring-af-Lov-nr.-426-Lov-om-elektroniske-cigaretter-m.v.-2020021.pdf>

³

https://dadafo.dk/wp-content/uploads/2020/04/DADAFO-Hearing-statement-regarding-law-amendments-of-Law-no.-426-Law-on-electronic-cigarettes_20200221_EN.pdf

DADAFO

Dansk e-Damper Forening
Danish Vapers Association

Af notifikationsteksten fremsendt til Kommissionen fremgår, at enten har Sundheds- og Ældreministeriet ikke læst vores hørings svar, eller også har de valgt at ignorere vores (forbrugernes) argumenter inden det endelige lovforslag blev sendt til notifikation hos Kommissionen. Ministeriet har hverken taget hensyn til forbrugernes eller forhandlernes/producenternes bemærkninger til de fremsatte ændringer til loven.

Forslaget til lovændringer har endnu ikke været gennem de parlamentariske behandlinger i det danske Folketing, hvilket vi finder besynderligt.

Vi finder det også besynderligt, at regeringen og dens støttepartier ønsker at indføre ny og yderligere restriktiv lovgivning for e-cigaretter, samtidig med at Kommissionen har igangsat en undersøgelse af netop det europæiske marked for e-cigaretter. Inden Kommissionen har dannet sig et overblik over det nuværende marked samt den gældende lovgivning/regulering i de enkelte medlemslande, har Danmark besluttet at foreslå yderligere restriktioner, uden at se på om den eksisterende lovgivning fra 2014/2016 har virket efter hensigten. Det viser sig, at den danske "Lov om elektroniske cigaretter m.v." **faktisk har været effektiv**, og måske endda for effektiv, da antallet af unge (under 18) og voksne der begynder at dampe, er faldet i de seneste år.

EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS DIREKTIV 2014/40/EU

af 3. april 2014

om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om fremstilling, præsentation og salg af tobak og relaterede produkter og om ophævelse af direktiv 2001/37/EF

Kommissionens Direktiv 2014/40/EU, har et mål om "**indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser...**" - og de foreslåede lovændringer i dansk national lov, er med til at fjerne sig yderligere fra en fælles forståelse og lovgivning på tværs af de enkelte EU-medlemslande.

De foreslåede lovændringer vil gøre det endnu mere besværligt som forbruger, at skabe overblik over produktudvalg - samt at kunne købe lovlige produkter til formålet; nemlig at blive og forblive røgfri ved hjælp af et lovligt, effektivt og sikkert alternativt lavrisiko nikotinholdigt produkt. Et produkt som appellerer til forbrugeren, og som forbrugerne køber for egen regning uden tilskud fra staten eller EU.

Kommissionen hverken kan eller må tillade de foreslåede ændringer til den danske nationale **Lov nr. 426, Lov om elektroniske cigaretter m.v.**⁴ - da der simpelthen ikke foreligger videnskabelig, statistisk eller juridisk grundlag, for at kunne foretage så drastiske ændringer til en lov, som virker efter hensigten - uden at det medfører en række af utilsigtede konsekvenser for flere befolkninggrupper - se *DADAFOs oprindelige hørings svar*.

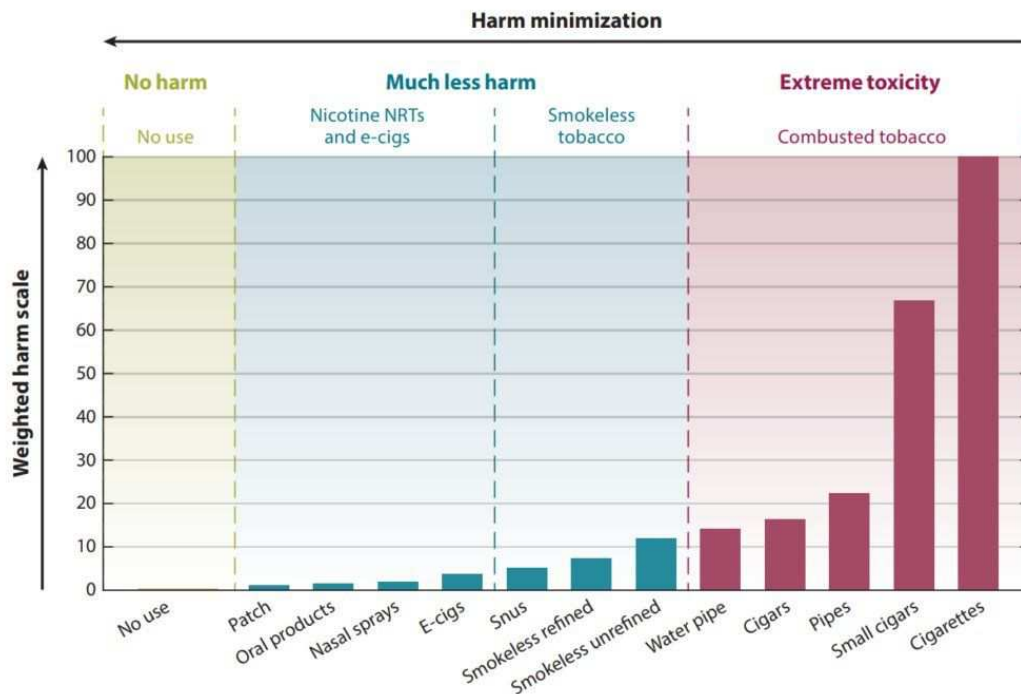
Der er intet sted i notifikationen eller i lov-/ændringsforslaget nævnt en sammenligning i risiko mellem rygning af tobakscigaretter og dampning. Der mangler en risikovurdering og en analyse af de forskellige nikotinholdige produkters overordnede skadelighed for forbrugerne. Hvis A er 95% mindre skadelig end B, bør forbrugere anbefales at skifte til A. Også, og specielt, på længere sigt kan der ikke længere være tvivl om, at lavrisiko alternativer til et fortsat forbrug af tobakscigaretter, må være at anbefale produkter med langt lavere helbredsrisici for rygere, som enten ikke kan eller vil stoppe med at nyde effekten af nikotin.

⁴ <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2016/426>

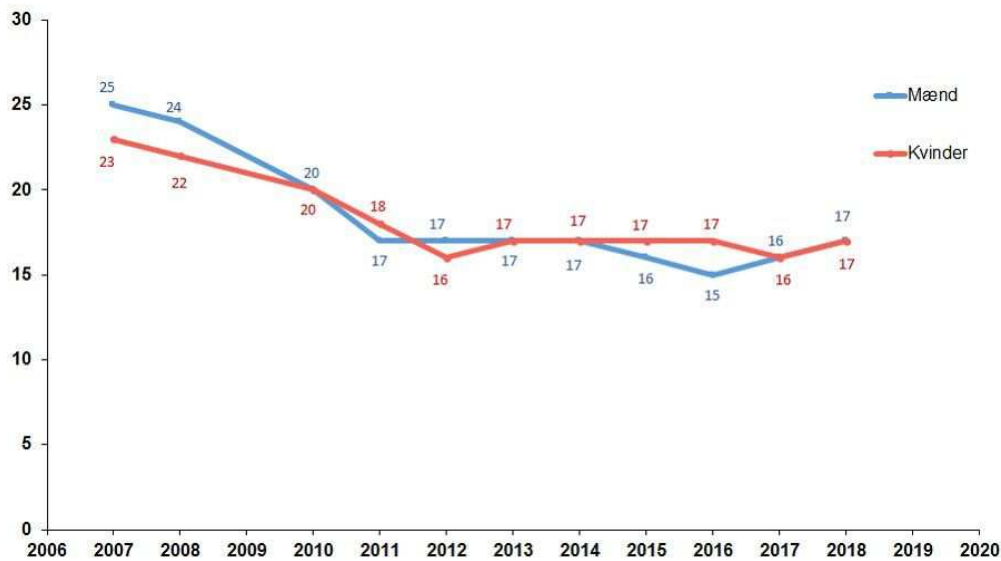

DADAFO

Dansk e-Damper Forening
Danish Vapers Association

Desværre lader det til, at antallet af både unge og voksne der ryger, er begyndt at stige igen, eller sagt med andre ord: Faldet i antallet af rygere er stagneret - og har faktisk været det siden 2011 i Danmark. Statistik fra patientforeningen Kræftens Bekæmpelse⁵ viser at rygeprævalensen siden 2011 har ligget mere eller mindre stabilt på ca. 17% daglige rygere af befolkningen i Danmark:

De tilsvarende tal fra England viser et dramatisk fald i antallet af rygere siden 2011 - et fald fra 20,1% til 14,4% i 2020 på ikke mindre end 6,3% på samme tid, hvor rygeprævalensen i Danmark er stagneret. Faldet i England tager for alvor fart fra 2016-2019, hvor bl.a. de nationale rygestopkonsulenter begynder at anbefale e-damp som rygestopmiddel, til rygere som enten ikke kan eller vil holde med at ryge:

⁵ <https://www.cancer.dk/skole/viden-om-kræft/kan-man-undgaa-kræft/undgaa-rygning/rygning-i-tal/>

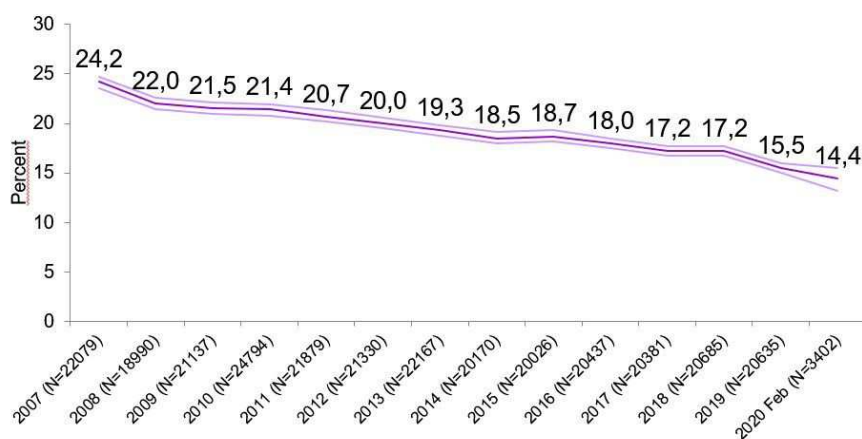

DADAFO

Dansk e-Damper Forening
Danish Vapers Association

Cigarette smoking prevalence

Base: Adults (16 and over)

Graph shows prevalence estimate and upper and lower 95% confidence intervals 27

Kort opsummering af fakta/data samt holdninger til kommentaren:

Der er i Danmark p.t. ca. 260.000 dampere, (174.000 dagligt - 3% af befolkningen) og heraf har ca. 78.000 droppet røgen fuldstændigt. Det er specielt denne gruppe som påvirkes negativt af lovforslaget. Til sammenligning ved vi, at det kun er ca. 8% af de rygende børn/unge der har haft e-damp som det første nikotin-produkt. Og da bl.a. den danske Sundhedsstyrelse skønner at ca. 40 unge om dagen starter med at ryge, betyder det at loven maksimalt kommer til at påvirke ca. 1.200 børn/unge om året. (40 x 365 x 8%)

Der er altså i forslaget til yderligere lovændringer og skærper IKKE foretaget en vurdering af den samlede helbredstilstand i hele befolkningen, men kun de unges forbrug lægges til grund for lovændringerne. Det vil også sige, at de voksne forbrugere af de lovlige produkter, og deres fremtidige helbredstilstand ikke bliver taget hensyn til.

Børn og unge damper ikke i bekymrende grad - produktet er ikke COOL længere...

Det er allerede forbudt for børn/unge under 18 år at købe e-cigaretter, og hvis man tager et kig på statistikkerne fra "Danskernes Rygevaner" og "Skolebørnsundersøgelserne" fra 2014 og frem til i dag, 2019 - så viser statistikkerne at antallet af børn og unge som enten bruger e-cigaretter dagligt eller har prøvet dem bare én gang, faktisk er faldet drastisk år for år. Dvs. loven/forbuddet virker efter hensigten! Hvis man fortsat mener at loven kunne være endnu bedre, så vil vi foreslå at det måske kunne være en idé rent faktisk at håndhæve loven overfor de unge. Så ville yderligere restriktioner ikke være nødvendige, og være til unødigt skade og gene for de lovlige voksne forbrugere.

Via en forespørgsel hos Sikkerhedsstyrelsen, som varetager tilsyn med bl.a. specialbutikker der sælger e-cigaretter og e-væsker, er vi blevet informeret om at der p.t. via deres tal IKKE lader til at være ulovligt salg af nikotinholdige produkter til unge under 18 år fra specialbutikkerne. Sikkerhedsstyrelsen har via deres kontrol af specialbutikkerne, ikke fundet tilfælde af ulovligt salg af produkter til børn/unge under 18 år i en længere periode.

DADAFO

Dansk e-Damper Forening
Danish Vapers Association

Dvs. branchen har taget deres ansvar alvorligt, og sørger for at håndhæve salgsforbuddet over for unge under 18 år.

Det er desværre vores opfattelse, at embedsværket og lobbyister fra diverse tobaks- og sundhedsorganisationer, (i forbindelse med indsamling af data til udarbejdelsen af lovforslagets ændringer til specielt **“LOV nr 426 af 18/05/2016 - Lov om elektroniske cigaretter m.v.”**) har misinformeret og/eller vildledt Folketinget. Og specielt forligskredsen som har støttet den nye nationale handleplan mod tobak, har ikke fået tilstrækkelig og korrekt viden om omfanget af børn/unge der anvender e-damp.

Den danske tænketank, “MandagMorgen” udgav i slutningen af 2019 deres undersøgelse/notat ang. tobaksindustriens strategiskifte, **“Marlboromanden og kvinden med e-cigaretten”⁶** og i den anledning havde tænketanken interviewet en lang række unge, og spurgt dem om deres holdning og kendskab til bl.a. e-cigaretter - Læs side 28 øverst:

De unge kender de nye produkter og giver udtryk for, at måske kan snus eller tyggetobak gøre, at man ryger mindre, men det er ikke særlig smart at tygge på tobak – især ikke blandt pigerne. Men blandt en gruppe af især drenge er det okay at tygge lidt tobak eller bruge rigtig snus importeret fra Sverige. E-cigaretter er helt sikkert – stadig ifølge de unge – et rygestopsmiddel, men i øvrigt endnu mere farligt end cigaretter og ganske kikset at se på – dog lige undtaget den nye Juul, som man endnu ikke kan købe i Danmark. Hvis man damper på noget andet end en Juul, så bør det være, fordi man er ved at stoppe. Ellers er man virkelig kikset i de unges optik.

Ifølge tænketankens undersøgelse, så er e-cigaretter ikke COOL hos de unge - og man er kikset hvis man bruger dem. Den eneste grund til at anvende en e-cigaret, er hvis man er ved at stoppe med at ryge.

Dette svarer også godt overens med DADAFOs observationer, i kombination med at specialbutikkerne melder om færre og færre unge som “forsøger” at købe en e-cigaret i deres butikker, da de fleste ved at aldersgrænsen bliver stramt håndhævet i disse butikker.

Vi står med et produkt, som de unge ikke gider anvende, og som de finder kikset at anvende - undtagen hvis man kan få fingre i nogle af de produkter, som ikke er til salg i Danmark, s.s. f.eks. JUUL, der ligner en aflang USB-pen. Produktet er endnu ikke til salg i Danmark, og selvom det kom til salg i Danmark, så ville det nok ikke blive den samme “succes”, som produktet har haft i USA, hvor produktet må sælges med et nikotinindhold på 52 mg/ml. I alle EU-lande er grænsen sat ved 20 mg/ml - hvilket gør produktet langt mindre “potent”. Et andet og mere vigtigt punkt er at JUUL ikke vil leve op til sikkerhedsstandarderne i EU, da JUUL kommer med “auto-sug”, dvs. man skal ikke aktivere en knap førend produktet begynder at varme e-væsken op, men blot begynde at suge i mundstykket for at producere damp/aerosol. En e-cigaret skal kunne slukkes via f.eks. et antal tryk på en knap, så man forhindrer utilsigtet brug af meget små børn. Ligesom e-væsker kun må sælges med børnesikrede skruelåg.

Vi vil gøre det helt klart, at DADAFO helst ser at **ingen** begynder at ryge eller at dampe; hverken unge eller gamle, medmindre de allerede er rygere som forsøger at kvitte tobakken. Men vi ser gerne, at så mange **rygere** som muligt får muligheden for at holde op igen. E-damp er i vores optik udelukkende et produkt for rygere, som vil forsøge at kvitte tobakscigaretterne.

⁶ <https://www.mm.dk/misc/360%20grader%20rundt%20om%20Tobaksindustriens%20strategiskifte.pdf>

DADAFO

Dansk e-Damper Forening
Danish Vapers Association

Restriktioner på smagsvarianter

Yderligere restriktioner på et produkt der allerede efterlever eksisterende lovgivning, uden at give anledning til de store bekymringer, virker for os som overflødig og unødvendig lovgivning. Vi har i Danmark at gøre med et produkt, som allerede er påført stramme restriktioner mht. pris, udvalg, innovation - og yderligere restriktioner vil medføre nogle heftige utilsigtede konsekvenser.

Rapporten *“The Impact of Flavor Descriptors on Nonsmoking Teens’ and Adult Smokers’ Interest in Electronic Cigarettes”*⁷ - fra 2015, var en af de første til at dokumentere, at specielt unge (i USA) ikke valgte at eksperimentere med e-damp pga. smag - men mest af alt pga. nysgerrighed.

Conclusion

The e-cigarette flavors tested appealed more to adult smokers than to nonsmoking teens, but interest in flavors was low for both groups.

Den 16. marts 2020, udgav en gruppe forskere en undersøgelse, hvor de forsøgte at finde ud af, om der var en sammenhæng med den beslutning **JUUL** frivilligt tog i November 2018, om at stoppe med at sælge deres produkter med andre smagsvarianter end tobak og mint, i undersøgelsen: *“Flavored E-Cigarette Sales in the United States Under Self-Regulation From January 2015 Through October 2019”*⁸

JUUL tog beslutningen frivilligt, for at tækkes de amerikanske myndigheder, som mente at netop produktet JUUL og de mange smagsvarianter, var skyld i en “damp-epidemi” i USA - specielt blandt unge amerikanske teenagere. Forskerne ville undersøge, om den beslutning betød, at JUUL ville miste markedsandele til andre producenter, der fortsatte med at sælge e-væsker med smag af f.eks. frugt, slik m.m.

Conclusions. After a decline in sales following JUUL’s decision to withdraw some flavored products from stores, JUUL sales recovered within weeks and surpassed their previous maximum in those same channels, as consumption shifted to the menthol/mint and tobacco flavors that remained on shelves.

Undersøgelsen viser, at JUULs popularitet intet havde med smagsvarianterne at gøre - da JUUL efter kort tid havde et endnu større salg af deres produkter, selvom de kun solgte smagsvarianterne tobak og mint. Dermed kan man konkludere, at smagsvarianterne ikke er årsag til at unge/voksne forbrugere køber produktet, men snarere kan det være et spørgsmål om design og brugervenlighed.

Den 6. maj 2020 blev rapporten *“Restricting Flavors in ENDS Could Have Repercussions Beyond Youth’s Use”*⁹ udgivet i American Journal of Public Health (AJPH), som gennemgår nogle af de konsekvenser det kan have, hvis smagsvarianter (udover tobak og menthol) bliver forbudt i e-væsker til e-cigaretter. For at beskytte en meget lille

⁷ <https://academic.oup.com/ntr/article-abstract/17/10/1255/1028251?redirectedFrom=fulltext>

⁸ <https://ajph.aphapublications.org/doi/abs/10.2105/AJPH.2020.305667>

⁹ <https://ajph.aphapublications.org/doi/10.2105/AJPH.2020.305674>

DADAFO

Dansk e-Damper Forening
Danish Vapers Association

del af befolkningen (de unge under 18 år) bliver de voksne forbrugere ofret, da de fleste af dem anvender e-væsker med en smag, som IKKE er tobak eller menthol. Faktisk viser det sig, at en del faktisk starter med at dampe med en tobaks- eller mentholsmag, men størstedelen vælger at droppe smagen af tobak, da det for mange minder for meget om den "smag", som de forsøger at komme væk fra.

Og her er smagen af f.eks. jordbær, fersken, vandmelon, karamel eller lakrids faktisk en vigtig faktor for, at så mange rygere som muligt, i løbet af kort tid kan kalde sig selv for eks-rygere. Rapporten skriver bl.a. også, at det anbefales at have så bredt og varieret et udvalg af forskellige typer tobakskadereduktionsprodukter som muligt, hvis man vil frembringe en hurtig reduktion i rygeprævalensen. I modsætning, vil restriktioner og forbud blot resultere i at forbrugerne føler sig kriminaliserede og vil i sidste ende enten begynde at ryge igen, eller se sig henvist til et sort marked, for at købe de produkter som de efterspørger (e-væsker med smag, andet end tobak og menthol).

This Guidance does not address the mounting evidence that ENDS are likely to be significantly less harmful than combusted cigarettes,⁶ but it does reduce the availability of products for smokers seeking a way to quit. Countries where alternative, reduced risk products are widely available—including ENDS in the United Kingdom, heated tobacco in Japan, and snus in Sweden—have seen rapid reductions in smoking prevalence. By contrast, bans on ENDS or oral nicotine will ultimately limit the avenues to quit and push consumers to the black market.

Den nyeste undersøgelse fra den 5. juni 2020, "Associations of Flavored e-Cigarette Uptake With Subsequent Smoking Initiation and Cessation"¹⁰ - er en undersøgelse af hvorvidt rygere der forsøger at blive røgfri med e-damp med tobakssmag, har en større eller den samme chance for at blive totalt røgfri, som en ryger der bruger andre smagsvarianter end tobak:

Abstract

Importance Several states have banned sales of flavored e-cigarettes, but evidence on the association between vaping flavors and subsequent smoking initiation and cessation is limited.

Objective To evaluate whether new uptake of flavored e-cigarettes is more strongly associated with subsequent smoking initiation and cessation than uptake of unflavored e-cigarettes, separately for youths (12-17 years), emerging adults (18-24 years), and prime-age adults (25-54 years).

Main Outcomes and Measures Binary indicators captured wave 3 smoking among 7311 youths and 4634 emerging adults who did not smoke at baseline (ie, initiation) and not smoking at wave 3 among 1503 emerging adults and 4481 prime-age adults who smoked at baseline (ie, cessation). Smoking status was based on having smoked in the past 30 days for youths and established smoking (ie, current smoking among those who smoked at least 100 cigarettes in their lifetime) for emerging and prime-age adults.

Results The youths who did not smoke at baseline, emerging adults who smoked at baseline, and prime-age adults who smoked at baseline consisted of 51.4% to 58.0% male participants and 66.9% to 77.0% white individuals. Vaping uptake was positively associated with smoking initiation in youth (adjusted odds ratio [AOR], 6.75; 95% CI, 3.93-11.57; $P < .001$) and in emerging adults (AOR, 3.20; 95% CI, 1.70-6.02; $P < .001$). Vaping uptake was associated with cessation in adults (AOR, 1.34; 95% CI, 1.02-1.75; $P = .03$). Vaping nontobacco flavors was no more associated with youth smoking initiation

¹⁰ <https://jamanetwork.com/journals/jamanetworkopen/fullarticle/2766787?resultClick=1>

DADAFO

Dansk e-Damper Forening
Danish Vapers Association

than vaping tobacco-flavors (AOR in youth, 0.66; 95% CI, 0.16-2.76; $P = .56$) but was associated with increased adult smoking cessation (AOR in adults, 2.28; 95% CI, 1.04-5.01; $P = .04$).

Conclusions and Relevance In this study, adults who began vaping nontobacco-flavored e-cigarettes were more likely to quit smoking than those who vaped tobacco flavors. More research is needed to establish the relationship between e-cigarette flavors and smoking and to guide related policy.

Undersøgelsen viser, at de rygere som anvendte smagsvarianter der **IKKE** smagte af tobak, var langt mere tilbøjelige til at opnå et succesfuldt rygestop ved hjælp af e-damp, end dem som anvendte tobaksmag til deres e-damp.

Nogle forskere tror misforstået, at e-væskerne tilsættes smag for at **“maskere den grimme bitre smag af nikotin”** og **“så det gør det nemmere for børn at begynde at dampe”**. Dertil kan blot konstateres, at nikotin er en farve- og smagløs væske, som hverken er bitter eller sur ved inhalation, og derfor er der intet behov for at maskere en smag, som ikke findes. En ren basevæske uden tilsat smag, vil smage lidt sødlig pga. indholdet af propylenglykol og vegetabilsk glycerin - nikotinen kan give en sviende fornemmelse på tungen, hvis man får e-væsken i munden.

Det er vigtigt, at forbrugerne af e-damp/e-cigaretter, kan få adgang til et stort udvalg af forskellige smagsvarianter - for der findes ikke en **“one size fits all”**, når det handler om smagen på e-væsker. Netop det store udvalg af smage og producenter, er en vigtig faktor for et succesfuldt rygestop med e-cigaretter. For mange forbrugere bliver e-dampen faktisk en hobby, hvor man kan bruge timer på at justere smag, dele sine erfaringer med andre dampere, og komme med anbefalinger for diverse produkter. DADAFO, Dansk e-Damper Forening, har foretaget (og foretager fortsat) en undersøgelse af e-dampernes præferencer ang. smag i e-væsker. (Se DADAFOs høringsvar, Bilag 01/02) - og af denne fremgår at mange begynder at dampe e-væske med smag af tobak eller menthol, men mange af dem stopper med disse smagsvarianter, da de minder for meget om det produkt, som de forsøger at blive kvit.

DADAFO

Dansk e-Damper Forening
Danish Vapers Association

Krav der stilles til smagstilsætninger i e-væsker

Hvorfor skulle smagstilsætninger i e-væsker forbydes, hvis det netop er dét som får forbrugerne til at opleve et succesfuldt rygestop?

Så længe en smagstilsætning blot lever op til følgende krav, bør den være tilladt at anvende i e-væsker til fordampning:

- Aromaen skal overholde REACH forordningen (1907/2006/EU)
- Der skal være et sikkerhedsdatablad på produktet
- Produktet skal overholde CLP forordningen (1272/2008/EU)
- De indeholdte substanser skal være anmeldt som krævet via CLP forordningen
- Aroma må ikke indeholde CMR substanser i produktet. (Stoffer, der kan fremkalde kræft, skade arveanlæg eller skade fosteret eller menneskets forplantningsevne), som dog er lovlige i fødevarer men ulovlige i e-væsker til fordampning
- Aroma må ikke indeholde substanser som er farlige ved indånding (H334)
- Produktet skal overholde reglerne/begrænsninger i Direktiv 2014/40/EU
- Aroma må ikke indeholde substanser som kan fremkalde allergi (Annex II 1169/2011/EU)

En norsk undersøgelse fra den 6. juni 2020, af unges brug af e-cigaretter over længere tid, ***"Vaping and Fidget-Spinners: A Qualitative, Longitudinal Study of E-Cigarettes in Adolescence"***, konkluderer at e-damp viser sig at være en "trend" eller et "mode-fænomen", på linje med f.eks. fidget-spinners. Unge er nysgerrige, og når et nyt produkt kommer på markedet, vil nogle af dem eksperimentere med produktet. Set over en længere årrække, mister produktet sin interesse hos de unge, og synet på e-cigaretter er som tidligere beskrevet - at produktet udelukkende er interessant for voksne, som anvender e-cigaretter som et værktøj til at stoppe med at ryge.

Results: Gradual and collective shifts in vaping practices and in the symbolic meaning of vaping were observed in three phases. First, in 8th grade, few had tried to vape, even if several were curious about this novel invention, practice and the available flavours. Second, after 9th grade, one in three reported personal use. They emphasised harmlessness, coolness, performance and accessibility online. However, by the end of middle school, a third phase became visible; vaping had lost status and was described as 'childish' and unpopular. Interviewees repeated the lack of relevance in high school, comparing e-cigarettes with the fidget-spinner and reserving vaping for kids and addicted adult smokers. The analysis displays a systematic pattern in which adolescents account for vaping as a time-limited trend.

Conclusion: E-cigarettes were devalued from novelty and transgression to childish and uninteresting within the same sample over a four-year period. In conclusion, e-cigarettes in the sample represented fashionable experimentation rather than steady user patterns.

¹¹ <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/32516687/>

DADAFO

Dansk e-Damper Forening
Danish Vapers Association

Danmark har indført et de facto import-forbud fra andre EU-lande og ikke-EU-lande

Det står ethvert medlemsland frit, at indføre restriktioner på produkter der er underlagt **EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS DIREKTIV 2014/40/EU af 3. april 2014**¹² - specifikt AFSNIT III, ELEKTRONISKE CIGARETTER OG URTEBASEREDE RYGEPRODUKTER, Artikel 20 - Elektroniske cigaretter.

Men restriktionerne må ikke medføre handelshindringer for producenter fra andre EU-medlemslande, eller begrænsninger for varers frie bevægelighed på tværs af EU's grænser. De nye restriktioner som den danske Erhvervsstyrelse/Sundheds- og Ældreministeriet foreslår skal gælde for e-cigaretter og e-væsker, vil gøre det meget svært og dyrt for virksomheder at markedsføre deres produkter i Danmark. De skal sætte sig ind i national lovgivning, med restriktioner for hvordan emballage må se ud, hvilke smagsvarianter som må sælges i Danmark, og overveje om det er umagen værd at fremstille en speciel **"Danish Collection"**, som blot vil kunne sælges til en forsvindende lille markedsandel, hvis man tager EU-markedet og verdensmarkedet i betragtning.

I forvejen er anmeldelsesgebyret i Danmark blandt de højeste på EU-plan - så de producenter som kunne tænkes at ville markedsføre deres produkter i Danmark, vil begrænse udvalget til kun at være "top-sælgende produkter". De danske forbrugere er også forment adgang til at importere bl.a. hardware og e-væsker fra andre EU-lande, da disse produkter forinden skal være anmeldt til den danske Sikkerhedsstyrelse. Dvs. hvis man vil købe produkter som er lovlige i andre EU-lande, så kan de danske forbrugere blive mødt af risiko for konfiskering og store bøder, for forsøg på import til Danmark.

I en idéel verden, ville det være tilstrækkeligt at anmelde sine produkter via EU-CEG, hvorefter produkterne frit kunne markedsføres i samtlige EU-lande, som følge af "harmoniserings-klausulen" i EU-direktiv 2014/40/EU. Muligheden for at hvert medlemsland selv kan introducere yderligere regler og restriktioner, har medført at der ikke findes to lovgivninger ang. e-cigaretter i EU, som er ens. Hvert eneste medlemsland har sine egne regler, love og krav, hvilket gør det så godt som umuligt for producenterne at gennemskue hvilke produkter kan og må sælges i de respektive medlemslande.

DADAFO forventer, hvis de nye restriktive lovændringer tillades og godkendes - at markedet og udvalget i Danmark vil blive minimalt, og dermed er der risiko for butiksdød blandt de mange gode og reelle specialforretninger, som har skabt en levevej ved at sælge produkter til forbrugerne, som får dem til at holde op med at ryge. Det er også i specialforretningerne at man finder den gode og nødvendige vejledning i korrekt og tilpasset brug af produkterne. Der er ingen forretning i alt sælge produkter som kun må smage af de produkter som forbrugerne forsøger at komme væk fra - og når al markedsføring på butikkens facade er forbudt i kombination med at produkterne ikke må være på display, heller ikke på webshops - så er resten af det potentielle marked forsvundet.

De danske forbrugere bliver taberne i dette spil - hvor der efterfølgende kun vil findes følgende muligheder:

- 1) Forbrugerne vil købe produkter på det sorte marked, eller via venner
- 2) Forbrugerne vil købe produkter i udenlandske webshops, via illegal import fra både EU-lande og ikke-EU-lande, og håbe på at produkterne ikke bliver fanget i Told/Skat
- 3) Forbrugerne vil købe produkter i grænsehandel øst og syd for landets grænser (Sverige og Tyskland)

¹² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0040&from=DA>

DADAFO

Dansk e-Damper Forening
Danish Vapers Association

- 4) Forbrugerne vil i stigende grad selv blande væske privat, ud fra de ingredienser som man nu har til rådighed, med risiko for kontamination og indhold i aroma m.m. som ikke er egnet til inhalation, f.eks. lipider/oliebaserede aromaer, som ikke under nogen omstændigheder må anvendes til inhalation
- 5) Forbrugerne vil i værste fald gå tilbage til rygning af tobakscigaretter, hvilket er én af de mest skræmmende utilsigtede konsekvenser af de foreslåede lov- ændringer og skærper
- 6) Nogle vil måske finde mulighed for helt at kvitte både damp og tobakscigaretter, men DADAFO anser det som en meget lille del af e-damperne i Danmark. Hvis de ikke allerede var stoppet, ville de foreslåede lov- ændringer og skærper, heller ikke være medvirkende til et totalt stop for nydelse af nikotin.

Som afslutning vil vi anmode om, at Kommissionen nærlæser DADAFOs oprindelige høringsvar til de foreslåede lovændringer og skærper, af den danske nationale **Lov nr. 426, Lov om elektroniske cigaretter m.v.**¹³ Høringsvaret er som nævnt tidligere vedhæftet denne kommentar, både på dansk og på engelsk.

Forbrugerne i Danmark er meget bekymrede for de foreslåede lovændringer, og vi står måbende overfor den påståede nødvendighed for at indføre yderligere skærper, når det lader til at den eksisterende lov virker efter hensigten. Specielt også set i lyset af, at Kommissionen for blot nogle måneder siden, har sat gang i en review-proces ang. netop implementeringen af Direktiv 2014/40/EU i de nationale lovgivninger. Burde den danske regering og Sundhedsministeriet ikke afvente dette review, førend de introducerer yderligere restriktioner? Specielt set i lyset af, at den nationale danske statistik ikke viser en tendens til at unge under 18 år anvender e-damp produkter i bekymrende grad - snarere tværtimod?

De nye foreslåede lovændringer og restriktioner/skærper, har som nævnt nogle ret heftige utilsigtede konsekvenser, og forbrugerorganisationen DADAFO - Dansk e-Damper Forening, er nok mest bekymret for, at forbrugerne i stigende grad vil begynde at finde alternative måder på at tilvejebringe de produkter, som de efterspørger. Hvis f.eks. e-væsker med smag ikke er lovligt tilgængelige på det danske marked, vil en stigende del af personer der damper i Danmark, med stor sandsynlighed, begynde at tilsætte bl.a. aromastoffer af tvivlsom egnethed, til deres e-væsker. Dette kan have fatale konsekvenser for den befolkning, som blot damper for at blive fri for at ryge tobakscigaretter, da der dermed ingen kontrol er med indholdsstofferne i disse smagstilsætninger.

Det er netop smagsvarianter, som **IKKE** minder om tobak, der er vigtige for at opnå et succesfuldt rygestop via e-damp. Derfor giver det ingen mening kun at tillade e-damp at smage af enten tobak eller menthol - de to varianter som de fleste rygere netop associerer med rygning af tobak. Som eksempel kan gives, at man heller ikke kræver at bl.a. Antabus skal sælges med smag af alkoholiske drikke s.s. vin, øl, whisky eller lignende:

¹³ <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2016/426>

DADAFO

Dansk e-Damper Forening
Danish Vapers Association

FORSLAG

Antabus brusetabletter skal smage af whisky, snaps, øl, rødvin eller anden form for spiritus.

På den måde får afhængige alkoholikere en genkendelig smag som gør dem trygge og vil sikre at de ikke går tilbage til at drikke igen, når de forsøger at blive tørlagte.

Al fornuft siger, at f.eks. alkoholfrie øl tilskynder unge til at drikke, og bl.a. alko-sodavand med smag af fersken, jordbær eller lakrids er en gateway til de stærkere drikke. **Faktisk burde alle alkoholiske drikke ikke smage af andet end ren alkohol!** Voksne drikker jo ikke for smagen og nydelsen, men kun for at blive fulde. Smag er kun for børn???

Vi har set eksempler på personer, der tilsætter æteriske olier til deres e-væsker - og noget som de fleste der damper ved er, at der IKKE må forefindes oliebaseerede/lipoide ingredienser i e-væske, da dette kan medføre "lipoid lungebetændelse"¹⁴, en kronisk lungebetændelsestilstand, som det er meget svært at helbrede efterfølgende.¹⁵ og¹⁶

Vi har set tilfælde fra bl.a. USA, hvor væsker med tilsat Thocopherol Acetat (E-vitamin acetat, en oliebaseeret lipid) har været anvendt i kombination med THC (Tetrahydrocannabinol). Dette er IKKE en e-væske, men en THC-væske, som anvendes af nogle for at få den euforiserende virkning fra THC - et produkt og en praksis som ikke er tilladt i EU.

Det er bl.a. ovenstående situationer, som vi som forbrugerforening gerne vil undgå, ved at have en fornuftig regulering på de produkter som forbrugerne efterspørger - og dermed bevare det nuværende udbud til voksne forbrugere, ved at tillade produkter med de smagsvarianter som forbrugerne efterspørger.

¹⁴ https://en.wikipedia.org/wiki/Lipid_pneumonia

¹⁵ <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2213007116301356>

¹⁶ <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6039138/>

DADAFO

Dansk e-Damper Forening
Danish Vapers Association

Til sammenligning kan også anvendes brugen af "frugt- og sliksmag" i nikotinerstatningsprodukter s.s. nikotintyggegummi og sugetabletter med indhold af nikotin, netop til brug ved rygestop/rygeafvænning. Producenterne af disse produkter fremhæver netop smagen, som en væsentlig faktor for et succesfuldt rygestop.

Børn og unge har ikke monopol på at foretrække smagen af bl.a. jordbær, fersken, kirsebær, lakrids eller karamel - og man mister ikke sine smagsløg, når man fylder 18 år.

Med venlig hilsen

Kim Dabelstein Petersen
Formand, Dansk e-Damper Forening
formand@dadafo.dk
kdp@dadafo.dk
Fon: +45 4033 0550 / +45 3045 7516

Peter Stigaard MAA
Kasserer, Dansk e-Damper Forening
treasurer@dadafo.dk
ps@dadafo.dk
Fon: +45 3045 7517

DADAFO

Dansk e-Damper Forening
Danish Vapers Association

Hvem er DADAFO

DADAFO – Dansk e-Damper Forening er en uafhængig, non-profit forbrugerorganisation, der er styret af medlemmerne/forbrugerne. Bestyrelsen er valgt af medlemmerne, og foreningen drives for medlemmernes kontingent og deres frivillige donationer. Der er ingen økonomisk forbindelse til hverken tobaks-, medicinal- eller e-cigaret/e-damp branchen. Alt arbejde i foreningen udføres frivilligt på pro bono basis.

DADAFO taler på vegne af de danske e-dampere, samt de rygere som i fremtiden forventes at ville ønske at anvende et e-produkt som et alternativ til rygning af tobak – eller som et led i et rygestop.

DADAFO har p.t. over 3.100 registrerede og dedikerede medlemmer, der alle er over 18 år – hvilket er et krav for medlemskab af foreningen. Median-alderen for foreningens medlemmer ligger på ca. 40-42 år. Medlemmerne af DADAFO kommer fra alle egne af landet, og rigsfællesskabet. Via Danskernes Rygevaner kan vi se, at gennemsnitsalderen for en daglig e-cigaret bruger er 42 år.

DADAFO er en del af større regionale og internationale forbrugerfællesskab [INNCO, The International Network of Nicotine Consumer Organisations](#), [ETHRA – European Tobacco Harm Reduction Advocates](#), [NNTHR – Nordic Network on Tobacco Harm Reduction – CSO-NGO](#), der via oplysning og vidensdeling, forsøger at sætte tobakskadereduktion på den politiske dagsorden, og deltager aktivt i informationsarbejde, standardiseringsarbejde via Dansk Standard, CEN og ISO.

DADAFO udfører nonprofit lobbyvirksomhed og oplysningsarbejde.

DADAFO deltager på internationale konferencer omkring sundhedsfremme, tobakskadereduktion og brugen af alternative nikotinprodukter som erstatning for tobaksprodukterne.

DADAFO står altid til rådighed for en udviklende og indbyrdes informativ dialog – og man kan altid kontakte os med eventuelle spørgsmål – ved at gå ind på vores hjemmeside.

DADAFO går som forbrugerorganisation ind for, at markedet for e-damp-produkter selvfølgelig skal reguleres – så vi som forbrugere kan være sikre på, at det udstyr vi køber er så sikkert som muligt, og at de væsker vi køber er så gode, rene og af så høj kvalitet som muligt. Men en regulering/lovgivning skal også være proportionel, så det ikke bliver nemmere eller billigere at vælge tobakken frem for dampen.

DADAFO går som forbrugerorganisation ind for, at der fastsættes en aldersgrænse på 18 år, som vedtaget ved lov. Vi er godt klar over, at der allerede er dampere der er yngre end 18 år, og med fastsættelse af en aldersgrænse bliver det for politikerne "nemmere" at argumentere for at e-dampprodukterne primært er til brug for voksne personer, der prøver at gøre noget godt for deres helbred, ved at skifte tobakken ud med et langt mindre skadeligt alternativ.

DADAFO går som forbrugerorganisation **IKKE** ind for, at damp skal sidestilles med røg – og dermed omfattes af "Loven om Røgfri Miljøer".

DADAFO går som forbrugerorganisation **IKKE** ind for, at der vedtages et totalt reklameforbud på damprelaterede produkter. Set fra et sundhedsmæssigt synspunkt, så bør alle forbrugere af tobaksprodukter blive gjort opmærksomme på, at der i dag findes et langt mindre skadeligt alternativ – hvormed mange kan skifte tobakken helt ud, ved at skifte til damp.

DADAFO er en forening for alle dampere – og du kan blive medlem af foreningen ved at tilmelde dig på vores hjemmeside: www.dadafo.dk/medlemskab